

JEČMÍNEK prosinec 1981

J E C M I N E K

III.

prosinec 1981

Tento sešit slouží k osobní potřebě těch, kteří se podíleli na jeho tvorbě. Jakékoliv jeho rozšířování, opisování /i úryvků/ děje se proti vůli autorů.

OBSAH

Úvodník - Kultura jediná	1
Už je to rok	3
Fejeton - Démon malý, ale náš	5
Sláva! Stal se omyl	7
Citáty Slavomila Nerada	8
Rudi Koutek - básně	9
Brněnská veletržní	11
Slavomil Nerad - básně a texty	13

KULTURA JEDINÁ /nemísto manifestu/

Aniž jsme si to vůbec uvědomili, skočili jsme prvním číslem časopisu Ječmínek do oblasti nazývané hanlivě i hrdě /jak kde/ II. kultura. Myslím, že ne všichni /a snad nikdo z nás, ale paušalizace nechme jiným/ jsme tomu rádi. Zvláště, když si uvědomíme, že pobytom ve II. kultuře jsme se dostali tam, kam jsme byli, ne-li od narození, tedy od svých 10-12 let /je-li nám dnes 22-24/ let zatlačování proti vlastní vůli.

Zatímco původní obyvatelé této ~~okružní~~ sféry v Československu se tam dostali podobným, pouze, vzhledem k svému věku, drastičtějším /pro ně/ způsobem, v posledních letech se zde zabydlila spousta mladých lidí nikoli z nezbytnosti, ale programově. Samozřejmě, že by velkou většinou k této nezbytnosti velmi záhy dospěli, ale kvalitativně jde o zcela jinou situaci. Setkáváme se pak s lidmi kuriózních názorů, kteří zatrati film za to, že směl být natočen, výtvarné dílo za to, že našlo cestu do výstavní síně, a kteří nejenž že nenavštíví oficiální divadelní představení doporučené známými, ale zároveň navždy zatrati známé, kteří se bratříčkují se shnilou oficiální kulturou.

Nuže, je třeba připomenout, že není dvojí kultury. Nelze měřit dvojím metrem. Nelze se odvolávat na poměry. Kafka není geniální proto, že to všechno stihl napsat po normální pracovní době. Při poslechu Beethovenových děl nám něběhá mráz po zádech proto, že autor sám zemřel

v bídě. Knihy Vaculíka, Gruší, Klímy či Skvoreckého nejsou dobré proto, že jsou zakázané. /Toto "zhodnocování" díla na základě vnějších poměrů se bohužel děje přičasto u hudebního undergroundu./ A naopak: Nezvaltův "Edison" jistě patří k vrcholům české poezie, navzdory působení básníka v letech padesátých.

Pevně věřím, že všichni umělci, co jich historie měla, chtěli se alespoň v koutku duše, být třeba nepřiznaném, libit. Chtěli být slavní. Neboť umělecké dílo je především výpovědí o mně samotném pro ty ostatní. Výpověď nikoli podle ostatních, ale přesto si přeji, abych byl pochopen. Zda je chyba nepochopení v nich nebo ve mně, náleží rozhodnout pouze budoucím věkům.

Toto není vzdáním se kritiky. Naopak. Nadávejme i nadále na nemožná divadla a na nestydící se televizory, ale pokusme se vyvarovat odsuzování za to, že tato divadla smějí hrát a že Dietl vydělává desetitisíce. Vyvarujme se této závisti, která je nakonec cítit v podtextu každé kritiky ze strany "české avantgardy". Budme si vědomi, že velká většina tzv. avantgardy je pouze invertovaný nedostatek inspirace a nechut k práci /zde slouží výše zmíněný příkladix hudebního undergroundu obzvlášt výmluvně/. Budme konzervativní, protože jenom tak se nedostaneme zadními vrátky na kulturní poušt, kterou jsme nechali v našich zeměpisných polohách v posledních letech vniknout.

Už je to rok

Ano, už celý rok, 8.prosince 1980 čtyři výstřely z pistole šíleného schizofrenika Davida Chapmana ukončily život jedné z žijících legend, čtyřicetiletého spoluzakladatele Beatles Johna Lennona.

Jazzová sekce si pospišila a na české poměry v rekordním čase, navíc přímo k prvnímu výročí této tragické události, vydala o Johnu Lennonovi monografii. Kniha obsahuje rozhovor s Johnem a Yoko z časopisu Playboy těsně před Lennonovou smrtí. Rozhovor je obsáhlý a vyčerpávající, doplněn diskografií, dopise Yoko Ono veřejnosti 2 dny po Johnově smrti a krátkou básní Allena Ginsberga, přesto pocituji z hlediska české nedostupnosti ~~zdrojů~~ informací nedostatek a širší výběr různorodějších materiálů, ale snad tox ani nebylo záměrem vydavatelů sbormíku. Také kapacita tiskárna jistě sehrála svou roli. V obrazové části se bohužel objeví nedostatek kvalitních fotografií /nebo snad reprodukční techniky/, zato mile potěší fotoseriál z Velkopřevorského náměstí pražské Kampy, kde v průběhu roku 1981 spontánně vznikl jakýsi "symbolický hrob Johna Lennona", místo tichého zastavení Pražanů /viděl jsem zde postávat i paní, které rozhodně neměly daleko do důchodu/ i návštěvníků města /na okolních zdech bylo možno číst nápisu v maďarštině, němčině, polštině, prý i rusky/. Náhrobek mnohokrát znicili neznámi vandalové a vrcholem bylo přetření celé zdi i s náhrebkem na zeleno, později včetně zdi okolních domů klasickou bělobou.

KŘÍŽ NA
POMNIKU J. LENNONA
NE NEMYSL
JAKO BYLA
NEMYSLNÁ
NEBO SMRT

ZA
JOHNA WINSTONA
LENNONA

9.10.1940 - 8.12.1980

V den prvního výročí události, která symbolicky otevřela dobu let osmdesátých /orwelovských/, se na Velkopřevorském náměstí sešel zástup lidí k tichému uctění památky. Ke skrovné obnovenému nápisu na zdi "Za Johna Winstona Lennona" přidali spoustu květin, hořících svící a Lennonových fotografií. Vše probíhalo za asistence tří vozů Veřejné bezpečnosti s ~~maximální~~ osádkou. Kamarád, který tudy šel ve 22.30 mluvil o velkém množství květů a svíček na chodníku a asi o sedmi lidech v mlčenlivém zamyšlení před náhrobkem. Ráno nebylo po svících a fotografiích ani památky, pouze zbytek rozdupaných květin se povaloval nad kanálem. Nenávidí tenk kdosi v téhle republice osobně Johna Lennona nebo spíš ideály svobody a míru jím ztělesněné?

-prr-

DÉMON - MALÝ, ALE NÁŠ /fejeton/

Každá doba si žádá svého Rasputina, Cagliostra, podněcovatele a manipulátora temných vášní a skrytých pudů. Každé době je třeba jiné metafyziky, samozřejmě v souladu s výrobní základnou. Na rozdíl od dob slepé Spravedlnosti, jež zřídka kdy vážila na čisté váze a dezorientovaného občana sváděla do slepých uliček nihilismu, na rozdíl od nezodpovědné athénské demokracie, římská linie chleba a her vyžadovala novou bohyni: vlivný, ale ostříží zrak, v jedné ruce pendrek a v druhé - lízátko.

Žijeme v moderní době, v ulicích zuří vědecko-technická revoluce. Je to už pár tisíc let, co byl sežrán poslední gladiátor a římská zábavychtivost byla definitivně ukojena. V našich příbytcích se krčí připraveni ke skoku noví netvorové a požírají už přímo publikum, k jeho plné spokojenosti, zejména děje-li se tak na pokračování. Konečně -masochismus je společensky únosnější. Změnily se pochopitelně i prostředky: v osvícenských časech Balzamo alias Cagliostro šířil své myšlenky telepaticky, za carského tmářství Rasputin na bázi Ducha svatého, mág z Kavčích hor Dietl využívá elektromagnetického vlnění.

V čem tkví sugestivní moc tohoto démona, jehož mysterium díky retranslační síti ovládlo Čechy i přilehlé černou čtrnáctkou zmámené Bavorsko? Každý vám řekne: "Je to hrůza, ten Dietl, ale málo naplat, umí to." Jistě ne náhodou dostane se vám stejného úsudku o jiné veličině, působící na poli vlnění akustického, v klerikálním Bavorsku však taktéž uznávaném, zpěváku Gottovi. Čím to, že tito tvůrci kulturní

fronty dokážou zahrát na nejspodnější stru-
ny našeho já a znemožňují tak rozumu vze-
prít se citům, byť nejzurivějším?

V dílech děl scénáristy Dietla vysto-
poval jsem přesto několik poznatků. Před-
ně neustálý geometrický nárušt postav
s náruštěm seriálů -to autorovi umožnuje
vyvarovat se jakékoli psychologie unavují-
cí myšlení odvyklého diváka a zároveň se
ve stále větší míře omezovat jen na klíčo-
vé momenty životě hrdinů: svatby,
přijimací řízení, interrupční komise, rozvo-
dy, zdravotní potíže a úmrtí. Plnokrevnosti
takto schematizovaných postav dosahuje pak
zpětně jedrnou mluvou, která je druhým pilí-
řem jeho tvůrčí metody a stala jej jistě
dny a týdny strávené na umývárnách, šatnách
a vrátnicích popisovaných institucí. Popu-
lární herci a beethovenovsky vypjatá hudba
zajišťují této konstrukci efektní fasádu.

Stejně jako o Paganinim, Staviském a
jiných démonických osobách i o Dietlovi ší-
ří se legendy: o týmech zakázaných autorů
pišících pod jeho jménem /jistě velmi pří-
ně zakázaných/, o jeho smrtelných chorobách,
úžasném majetku, narkomanii, popř. smrti. Jistě
je, že osoba, za něj se v rozhlasovém in-
terview vydávající, odhadla svou denní pro-
duktivnost patnácti hustými stranami textu
-včetně státních svátků. Vynásobme to dny
v roce a budme klidní - i naši vnukové si bu-
dou mít o čem povídат ve frontách na hrozin-
ky, zejména když koš dr. Zelenky zeje prázd-
notou.

Literatura: A.Dumas st.- Doktor Balsamo,
Paměti lékařovy, díl I.-XII.

Slával Stal se omyl

Moc toho zbyvá nebo málo
co by se za dva lidí bálo?
Když slavík zpívá nemá kdy se bát

/Sonet se slavíkem a obavami/

■ Zásluhou brněnského nakladatelství Blok se 2500 českých čtenářů dostala po třinácti letech opět básnická sbírka Jana Skácela. Později to sice bylo prohlášeno za omyl a knihkupci byli požádáni o navrácení neprodaných výtisků, ale toto pozdní nařízení se už sotva skledalo s účinkem. Díky tomuto záslužnému "omylu" můžeme listovat nevšedně krásnou Skácelovou sbírkou, evokující nám vlastní zasuté dětství i nádhernou jihomoravskou /a přesněji: slováckou/ krajinu.

Cenzorovu peru ušly i takové verše, jako tyto z básně "Brani": "Smrt bere smrt bere/ a málo smíme/ optat se co je na věky/ a o čem hladovíme." Nevšední tolerance u jindy tak vztahovačných generalisimů naší literatury.

Vzhledem k tomu, že sbírky vyšla brzy po Seifertově Morovém sloupu a těsně před Mikuláškovým žebrem Adamovým a další Mikuláškova sbírka mě vyjít co nevidět právě v brněnském Bloku, můžeme hledět do nového roku, co se publikování české poezie týče, s jistými nadějemi. Nebo jde o zastírací manévr, aby bylo jak odpověď dotčeným gymnazistům, tážicím se, proč po roce 1970 zmizela dříve tak bohatá česká literatura?

Citáty Slavomila Nerada

Je krásné, že nelze psát o čemkoli. Proč? Nevědět to je ještě krásnější.

Jedině temno umožňuje činnost osvícencům.

Kéž by ocelárny byly stvořeny pro smutné noční kolemjouce!

Hovoří se o životním prostředí. Ze se mluvením spotřebuje dvojnásobek kyslíku, je otázka druhá.

Pravda zvítězí, ale lež neprohraje.

Lež má krátké nohy, leč strach má velké oči.

Míry nám slouží k porovnávání neznámých čísel s nám důvěrně známým absolutnem.

Dřív než přijde jaro, zbourejme všechny sněhuláky!

Omezenci nám umožňují přímá stítkání s nekonečnem.

Vše v této knize je vymyšlené - to znamená, že se to skutečně stalo, ale veškerá podobnost je čistě náhodná.

Poezie není cílem, nýbrž jen prostředkem na cestě k věčnému mlčení.

Dělime se na ty, jež visí nad propastí a ty, co si užívají volného pádu.

— 1 —

Zlá a předobrá víra
Pevná než musí od kamen
Dětské radosti v bedýnce na půdě
Smutek krásný
Jak pohled z okna do listopadové noci
Kořeny zarostlé do skály
Těsně před útěkem
Lžička nenávisti nalačno
Sahara pokrytá sněhem
Kolébka pod neonovou vlasaticí
Nedaleko naftových polí
Nenávist k sedmi výhodám chladniček Calex

To všechno je tvoje

Ale běž si popovídат s vrabci na střechu
Znají ještě jiná tajemství
Spravedlnost že má váhy jak řezník
odnaproti
Jak si lítost vylémala zuby na zrcadle
Lásku bez anexí a kontribucí
Ze člověk když si spoří na rakev.
Rád si odpustí zmrzlinu
Ze i nadnárodní monopol dovede milovat
Když na to přijde
Ze hrob známého vojína nikoho neláká
Leda v soudný den
A že aniž o tom psali v novinách
Byly již soudné celé týdny

Poslední dětské ráno

Elektronický budíček s muchomůrkou
 Burácení stromů ve větru
 Babiččina káva se provoněla
 Až z protektorátu
 Vrátká
 Co si už nevrznou
 Camelot /Trůnuchlivé ráno v drůbežárně!!!/

Den nových fakírů
 Umějí více než sedět na hřebících
 Všechno jen pravda
 Dávno tu nejde o triky
 /Na titulních stranách novin
 vadnou šeríky/
 Umějí Život máš před sebou
 Umějí stáří je smutné
 Umějí vrhat prasátka až z Nového Yorku
 do našich očí
 Umějí s pusou od malin
 nečekat na zázrak
 Umějí Sněhurku a trpaslíků
 kolik chceš
 To Co neumějí
 Po nich tedy po ránu ještě nechceš
 Ještě...

BRNĚNSKÁ VELETRŽNÍ

Nežije už mnoho těch, kteří cítí skutečný odpor ke kdysi nenáviděné černožluté hydře; na staré Rakousko se čím dál raději vzpomíná v dobrém. Nejvíce vzpomínají ti, kteří se narodili dávno po jeho konci a mají pocit, že by měnili. Obraz Františka Josefa I. na nůžkách, skleničkách, kávových hrníčcích, označených se stal žádanou ozdobou, která zvyšuje cenu svého oředmařtu několikanásobně.

Kdy to všeck překročil František Josef se svým mocnářstvím hranici územní tragiky a vkročil na území směšnosti? A kdy vstoupily kafemlejnky do krajinu úsměvu? A kdy překročily reklamy dávného zboží pomezí závažnosti a směšnosti? Proč, to by se dalo vysvětlit uspokojivě: přišly hydry jinak barevné /za všechny jmenujme hnédou/, a ta černožlutá se šla se studem nad svým břidilstvím schovat. Reklama zakrněla spolu se strátou svého smyslu. Mlýnky jsou elektrické a z hmot Hoechstova koncernu. Dobojovaly svůj boj legie. Vznikl Svatý protifašistických bojovníků. Proč, to tedy lze vysvětlit.

Ale taky: kdy přesně?

U jednoho takového okamžiku, kdy se /už nepozorovaně/ láme historie, jsem snad byl. Našel jsem totiž plechovou cigaretovou krabičku, černou s barevnou skvrnou ostrého tvaru a nápisem "brněnská veletržní". Pocit, který jsem z ní hned

měl, se potvrdil pohledem na dno: rok výroby 1961. Být z plastu, to si tehdy ještě krabička nemohla dovolit. Ta barvná skvrna je snad stylisovaný sputnik.

Po mnoha letech se zase ozývá touha, o které jsem si dávno myšlel, že je mrtvá, touha svolat a poté promluvit k celé své generaci. Rekl bych však jenom: "Vy všichni, kdo jste se narodili někde mezi XX.sjezdem a Gagarinem, pozor, přestáváte být pouze sami sebou a stáváte se roztomilými příznaky minulé doby. Pohybujete se v hraničním pásmu země směšnosti."

Tu "brněnskou veletržní" krabičku jsem postavil za sklo hned vedle kávového hrnku s výjevem z Prodané nevěsty.

-rk-

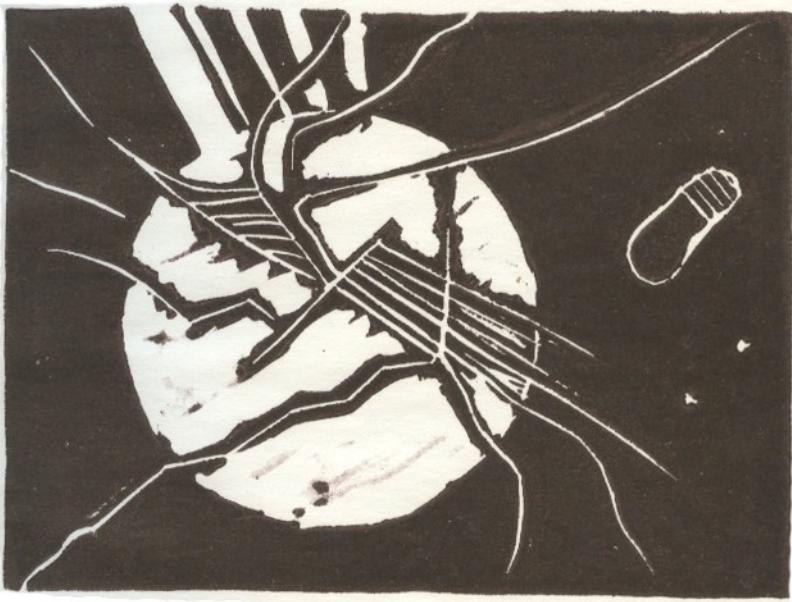
K a i r o s

V rajské zahradě jahod a touhy
 zalévané nebeským potem a nadějí
 ustlala si sníh bohyně bláta
 obleva srdce šeptala: spi jen, rychleji

První krtní otevřeli vrátka
 zdymadel zamlčených pocitů radosti
 nahé stromy se zachvěly studem
 v zimním povětrí a jarní nedočkovostí

Žebravý pocestný strašák v zelí
 rozespal vzhlédl dírou v hrnci do dálí
 k očesané Bakchově vinici
 a zvolal dutým hlasem: jaro jsme zaspali

Z vlhkého lesa smutku dvě vrány
 usedly na plot a zasmály se kratince
 ve větvích zněly harfy nirvány
 ač ještě nezaskřípal vratka prosince

Beze slov

Alenko z říše všednosti
 za zrcadlem ■ výkladní skříně
 snů nazvaných skutečnosti
 chceš-li tmě něco říct
 nepovídej to slovy
 neb slova jak prapor
 v neonech zfialovi

Ulicí řinčí tramvaj vyvolených
 já prchám polní cestou psanců
 nová souhvězdí z hvězd na hrotech věží
 zdraví na nebi nový měsíc
 přitisknut ke zdi náměsíčným davem
 volám po tichu fréz a frázi
 úpěnlivě visím na skleněných rtech
 stvořených k věčnému mlčení

Alenko z říše chudoby
 za zrcadlem slz na chodníku
 z včerejší do dnešní doby
 chceš-li mně něco říct
 nepovídej to slovy
 řezavými jak nůž
 vtisknutý v dlan vrahovi

Stojím, ale cesta za mnou ubíhá
 průvan hesel táhne pasáži
 kde komínici se bijí o štěstí
 lidí už dávno zatracených
 jiskry mrazu a svatozář výbojek
 přitahují malé zázraky
 sváteční telegramy bzučí v drátech
 ještě pořád věřím v nemožné

Alenko z říše samoty
za zrcadlem mokrých polibků
Alenko, vím že jsi to ty
jestli se ptáš na mne
tma za sklem snad dopoví
co ti chci ještě říct
ale ne slovy

Julie

Flyšový kabátek
 houpe se na věšáku
 Julie pod ním zdá se
 mám zvláštní sny ve vlaku
 Nezbývá než zatáhnout
 brzdou fantazie
 vypustit dech či páru
 řekni jsi-li, Julie

Šalvěj mandargora pelyněk
 vůně města mých snů vrahyněk
 zamkl jsem bránu obzor stoupá
 svítání čeká na kohouts

Lampy ještě doufání
 už jen blikají oknem
 černého rozjímání
 o časmi jí podobném
 Duch šetří elektřinou
 led otupil všechn cit
 podívej — do zrcadla
 chci ten obraz uchopit

Zimostráz hořec a jitrocel
 mráz rozsvítíl, co sníh umlčel
 oslepnout pravdou oči mohou
 vznes se nad kopec, jsi-li mlhou

Julie ta umřela
 kameny dny se vráí
 zima smutno zbělila
 když pláč je deštěm prší
 Jsem asi v jiném vlaku
 v slovníku hledám slova
 byla a vystoupila
 cestou do Rýmařova

L u n a p a r k

Je tma

Jedni se rozžínáme červenými světýlky

- Tak široko saháme!

Druzí kočce zříme v zelené klíčové dírky

- Tak hluboko padáme!

Jiní si zas představujem když zavřeme oči

- Tak vysoko letíme!

Některí snad chceme utéct jsme však

v kolotoči

- Tak daleko běžíme!

Č t v e r y l k a

Šábel Mefistofeles
 běží si pro duši
 v patách štěstí
 chodícího po horách
 převlečen za neviditelného
 myslivce v zamileném podánímu
 ducha v zamilení upsaného
 hleděd kohepek poradil jsi mu
 větře skřípsající kneny
 koho označil jsi jednou
 snáhu řastici už listem
 koho havády zatratil s tím
 osudným podpisem
 krvi vylitého vína
 na sněhovém papíru

Satan démon nicoty
 chcechtá se ozvěně
 do dduší
 myslí lesních zbloudileců
 opadané stromy pravdy stíni
 pramen z nějž prýti voda života
 málo chce za velké dobrodiny
 padly archanděl jesuš temnota
 rentgenové oči dala
 když lidem je zavázala
 poslední jiskru naděje
 za jistotu že křízaně je
 žít v sýrném plameni
 krve vylitého vína
 na hofficím papíru